

ת פ א ר ת ר א ד ז י ן

יוצא לאור על ידי מרכז מוסדות חסידי ראדזין
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ב"ה גיליון פרשת האזינו (וימי התשובה) תשפ"ד

ענייני תשובה (6) ; 'מעשה רב' מעניין תשובה (8)

הָאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְאֲדַבְּרָהּ, וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אֲמִירֵי-פִי

למה ב"השמים" נקט הכתוב לשון "וְאֲדַבְּרָהּ", ואלו ב"הָאָרֶץ" בלשון
"אֲמִירֵי-פִי"?

מבאר מרן בעל "מי השלוח":

ההבדל בין בחינת "שמים" לבחינת "ארץ" הינו, כי "שמים" הם בבחינת
מוח וחכמה שבאדם, הקולטות מושגים שמימיים וגבוהים; ואלו "ארץ"
היא בחינת לב שבאדם, כדוגמת "ארץ" הקולטת ומרגישה בנימת הדברים.

זהו גם החילוק באופן קבלת דברי תורה מצד האדם:

מוח שבאדם, הינו מסמל השגת שכל האדם המשול ל"שמים", שהינו
מסוגל לקבל ולספוג לקרבו אף דברים קשים בבחינת "וְאֲדַבְּרָהּ" שהם
דברים הקשים כגידים, זאת בשל היותו מהווה מרכז לכוחות הגדולים
שמצויים בנפש האדם. אי לכך, הפנייה אל השכל שבמוח נעשית בנוסח
"הָאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם – וְאֲדַבְּרָהּ".

ואלו "לב" משול ל"ארץ", הפְּמָה תדיר לישועה ולדברים הנמסרים בסגנון
נוח ומקובל, שנקלטים בנקל על תלמי ליבו של אדם. הלכך אל 'הלב'
פונה הכתוב בסגנון 'אמירה' שהיא לשון רכה, כמאמר 'וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ
'אֲמִירֵי-פִי'.

כל סגנון אמירה מותאם לפי כוח קליטת ה'מקבל'.

(מי השלוח)

מנהיר עוד רבנו "מי השלוח":

"שמים" ו"ארץ" – הינם שני מיני כוחות, שאדם נמשך אחריהם.

"שמים" – היינו בחינת 'גאות' שבאדם, שבגובה ליבו מדמה עצמו לבחינת 'שמים'. ואלו "ארץ" הינה בחינת אדם שנעצב אל ליבו ונמשך בזאת אחר יסוד "העפר" והארציות שבו, המושכת אדם לכיוון מידות העצלות והעצבות, שמשביתות את כוח החיים שבאדם. בשתי מידות הללו, יש לאדם ובפרט ל'תלמיד חכם' להיזהר בהם, וכנגד הללו יש צורך מיוחד לכוון בצורות פנייה שמתאימות להן.

כשפונים לייסר אדם כשנפשו מצויה בבחינת **"הַשָּׁמַיִם"**, היינו שראשו מצוי בשמי מעלה וכולו אחוז גבהות, יש לעתים להשתמש בלשון **"וְאֵדְבָרָה"** שהם 'דברים הקשים כגידים', המבטלים את הגאווה היתירה שבליבו. זהו **"הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם" – וְאֵדְבָרָה**.

ואלו כאשר פונים אל המצוי בנפשו בבחינת **"הָאָרֶץ"**, שהיא נמשכת אחר מידת נמיכות ושפלות ושקועה בעצבות – במצב כזה מן הצורך להשתמש בלשון **"אמירה"** שהיא 'לשון רכה', בדברים נוחים ומתקבלים המושכים נפשו של אדם ומתיישבים על ליבו. וזהו **"וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אֱמָרֵי-פִי"**.

(מי השלוח)

הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְאֵדְבָרָה, וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אֱמָרֵי פִי.. כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא (לב, א-ג)

כפי המובא בדברי רבותינו ז"ל, היה משה רבנו משקיט כוחות 'שמים' ו'ארץ' בטרם היה נושא דבריו בשם ה'.

"שמים" ו"ארץ" – אומר מרן "מי השלוח" – המה כוחות המנוגדים שבבריאה, שהם בחינות 'מוח' ו'לב'. האחד נמשך יותר לרוחניות, והשני נמשך אל גשמיות.

הכתוב בא ללמדנו, כי בשעה שאדם מישראל מתכוון לשאת דברי תפילה בשם ה', אזי עליו להשקיט תחילה כל כוחותיו, הן המכונים 'שמים' שהוא מוח והן המכונה 'ארץ' שהינו בבחינת 'לב'.

או אז **'כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא'**. יכול הינו אדם לשאת דברים ולקרוא בשם ה'.

(מי השלוח, חלק שני)

יְעֲרֹף בְּמָטָר לְקַחֵי, תִּזְלַ פֶּטֶל אֲמָרְתִּי... [לב, ב]

מהן שתי בחינות הללו שנזכרות בכתוב "יְעֲרֹף בְּמָטָר" ו"תִּזְלַ פֶּטֶל"?

מנהיר רבנו הקדוש בעל "תפארת יוסף":

בכל אדם קיימות שתי בחינות אלו, האחת שהיא בחינת "הסתר", והשנייה שהינה בבחינת "גילוי". בכל בחינה ובחינה שבה מצוי האדם, מופיעים דברי תורה בנפשו – בצורה מיוחדת בהתאם למצבו העכשווי.

כאשר אדם מצוי במצב של "הסתר", היינו בעת שדברי תורה אינם מאירים אצלו בבהירות – יופיעו דברי תורה בנפשו בבחינת "יְעֲרֹף בְּמָטָר". "יְעֲרֹף" הינו מלשון 'עורף', שדברי תורה כאלו אוחזים בעורפו של אדם ואינם מניחים לו לעזוב רצונו יתברך, אלא מחזיקים בו היטב עד שמקיים הדברים.

ואילו בעת שהסתר זה נבקע והינו נעמד בבהירות מול רצונו יתברך – דברי תורה מושפעים עליו בבחינת "תִּזְלַ פֶּטֶל אֲמָרְתִּי", כטל זה המטיף על נפשו טללים של תחייה.

(תפארת יוסף)

יְעֲרֹף בְּמָטָר לְקַחֵי, תִּזְלַ פֶּטֶל אֲמָרְתִּי

אומר מרן בעל "אורחות חיים":

פנים שונות לדברי תורה, ולסדר הנחלתם בלב אדם.

פעמים שדברי תורה מושפעים בלב אדם דווקא בדרך של הנהגה הפכית ממידותיו.

מתוך שמשמים נוהגים באדם באופן הפוך ממידתו, דווקא על שום כך קונה האדם דברי תורה, בדומה לנאמר בגמרא אודות רבי יוחנן וריש לקיש, שהיה מקשה לרבי יוחנן על כל דבר כ"ד קושיות, ומתוכן הייתה השמועה מתבהרת ומתלבנת ביתר שאת¹. כך לעתים בהנהגת שמים, דווקא מתוך ההיפך, לומד ונשלם בו האדם במידותיו וקונה דברי תורה.

כל זה הינו בבחינת "יְעֲרֹף בְּמָטָר לְקַחֵי", היינו שדברי תורה ילמדו לקח את האדם בבחינת "עורף" שהוא היפך הפנים באדם.

¹ בבא מציעא פד, א.

אולם הנהגה כזו, אי אפשר לה שתימשך אצל אדם באופן תמידי, שהרי אין בכוח האדם לשאת תדיר מצב ההיפך ממידותיו, ונמצא תיקונו קלקולו. אי לכך מתפלל הכתוב כי "תִּזְלַל כְּפֶטֶל אֲמָרְתִּי", היינו שדברי תורה יושפעו על נפשו בניחותא.

על ידי שני אופנים הללו, מושלמת השפעת דברי התורה בנפש האדם.

(סוד ישרים, מכתבי החסידים)

*

בְּהִנְחַל עֲלֵינוּ גוֹיִם, בְּהִפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם, יֵצֵב גְּבֻלַת עַמִּים,
לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. כִּי חֶלֶק ה' עִמּוֹ, יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ

[לב, ח-ט]

את קישור ותוכן הפסוקים, מבאר מרן בעל "תפארת יוסף" זי"ע – בדרך זו:

אומות העולם – מבאר רבנו – מחזיקות בד בבד עם רעתן ומשובות ליבן, במידות יקרות ובכוחות גדולים העשויים לשמש לצד הקדושה ולקיום רצון השם. שכן אפילו בנוגע לבעלי חיים כביכול למדונו חז"ל על הפסוק "מִלְפָּנָיו מִבְּהֵמוֹת אֶרֶץ, וַיַּמְעוֹף הַשָּׁמַיִם יַחְכְּמֵנוּ"² – "אלמלא ניתנה תורה, היינו לומדים צניעות מחתול, גזל מנמלה, עריות מיונה, דרך ארץ מתרנגול"³! הרי לפנינו, שבכל נברא ונברא שבעולם, ואף בקרב בעלי כוחות נמוכים נטולי משטר ורסן, מצויות מעלות ומידות שניתן להתבונן בהן ולהתלמד מהן לעבודת השם, ובוודאי שכן הדבר בכוחות עכו"ם שאינם מישראל.

אלא שמכל מקום, הבדל תהומי קיים בין מהותן של אומות העולם, לבין מהות הקדושה של ישראל, להבדיל. שכן אצל אומות העולם, פועלים כוחות הללו בסימן של 'פירוד' ותלישות מוחלטת ממקור הקדושה. הללו שקועים במידותיהן כליל מבלי תכלית של 'עבודה', אי לכך נשארות הן על מידותיהן פרודים ומפורדים מן הקדושה. מה שאין כן בישראל קדושים – שכל מהותם דבוקה ומחוברת למקורם העליון, הלכך שוקלים הם כל צעד כפי תכליתו, וכך הופכות מידותיהם להיות מזוקקות בבחינת 'חלק אלוה ממעל'.

² איוב לה, יא.

³ עירובין ק, ב.

זהו שאומר הכתוב:

"בְּהִנָּחֵל עֲלֵינוּ גּוֹיִם" – השם יתברך העניק והנחיל לאומות העולם כוחות שונים, אולם עם כל זאת "בְּהִפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם" – כוחות אלו אשר האומות פועלות דרכם, תלושים הם מן הקדושה, ואומות העולם שקועות במידותיהן מבלי מידה של 'דעת', הלכך אינן מתקיימות להן כפי רצונו יתברך.

ואלו אצל ישראל קדושים לא כן הדבר אלא "כִּי חֵלֶק ה' עִמּוֹ, יַעֲקֹב חֶבֶל נִחְלָתוֹ" – ישראל משתמשים בכוחותיהם למען תכלית הקדושה ולצורך העבודה כפי התכלית שבכל עניין, ובכך מחוברים ישראל להשם יתברך ונחשבים בבחינת "כִּי חֵלֶק ה' עִמּוֹ".

(תפארת יוסף, האזינו)

*

צוֹר יִלְדָּךְ תְּנִשִּׁי, וְתִשְׁכַּח אֶל מַחְלָדְךָ (לב, יח)

מבאר רבנו הקדוש "מי השלוח":

מידת "שכחה" שהפועלת בקרב בני אדם, הינה כידוע 'בריאה בפני עצמה' שברא השם יתברך בעולם.

ויפה כוחה של מידת השכחה – לכמה עניינים שהם מועילים לאדם:

ראשית דבר, לצורך עניין לימוד תורה שעליו קיים ומושתת העולם. שכן לפי דברי המדרש⁴ אלמלא נבראה השכחה בעולם, אזי היה האדם לומד ואינו משכח, ומתוך כך נמצא שלמד הוא פעם אחת כל דבר ושוב אינו חוזר על תלמודו, עד שלבסוף יודע הוא כל התורה ושוב זונח את תלמודו חלילה. לפיכך ברא הקב"ה מידת "שכחה" בעולם, כדי שיהא אדם לומד ושוכח ממשנתו, ומתוך כך הינו עסוק וטרוד תדיר לחזור על תלמודו בכדי שיתקיים בידו.

כמו כן מצינו בדברי חז"ל "גזרה על המת שישתכח מן הלב"⁵, שכן אלמלא היה המת משתכח מלב החיים, לא היה העולם יכול להמשיך להתקיים, לפי שהבריות לא היו מפיגים צערם לעולם ונמצא היישוב עומד בטל, והרי "לא-תהו בְּרֵאָה, לְשֶׁבֶת יִצְרָה"⁶!

⁴ קהלת רבה, א-ז.

⁵ פסחים נד, ב.

⁶ ישעיה מה, יח.

כמו כן, יפה היא מידת 'השכחה' להשכחת כל מיני הרפתקאות שחולפות על ראשו של אדם בעולם הזה – ולעוד עניינים כהנה וכהנה.

אולם לצד כל זאת, בשעה שאדם "מנצל" כוח שכחה זה שטבע הבורא יתברך באדם לטובתו, והינו שוכח מן הבורא יתברך בעצמו – בזאת עושה האדם שימוש בלתי הגון בדבר והיפוכו: שכן הבורא יתברך הרי טבע את כוח השכחה באדם לטובתו ולתועלתו, והנה האדם הולך ועושה בכוח זה שימוש לרעה כנגד רצון הבורא, לדאבון לב! וכן לא ייעשה.

זהו שמייסר כאן הכתוב את ישראל:

"צור יִלְדָּךְ תִּשִׁי", וכי מי הוא שנטע בך את יכולת השכחה, העומדת לך במהלך ימי חיידך? הלוא הוא הקב"ה בעצמו, ולטובת האדם! הכיצד אפוא רשאי הנך להשכיח בזה הכוח גופו את שורש בריאתך אשר הימנו נבראת "וַתִּשְׁכַּח אֶל מְחוּלְלֶךָ"!!

ייקח לו האדם 'מוסר השכל' כנגד כוח "השכחה" בזה גופו, ויזכיר לעצמו שאינו אלא יציר-אנוש גרידא, ויִדַע לזכור תמיד מן הבורא יתברך בכל אורחותיו!

(מי השלוח)

^^^^^^^^^^^^^^^^^^^^

עניני תשובה

אִם-תָּשׁוּב יִשְׂרָאֵל נִאֲמַרְהָ, אֵלֵי תָשׁוּב (ירמיה ד, א)

מה כוונת הכתוב באמרו "אִם-תָּשׁוּב יִשְׂרָאֵל.. אֵלֵי תָשׁוּב"??

מפרש מרן בעל "מי השלוח":

לעתים קורה באדם החוטא, שדעתו נופלת עליו בהרגישו נחות כלפי חברו, שאף אם הלה אינו יודע ממעשהו, האדם פנימה חש שנעשה נחות דרגה לעומת רעו הטוב ממנו. אולם 'תשובה' זו נחותה בדרגה, היות ו'תשובה' פירושה לשוב אל ה' שרחק הימנו, וזו אינה תשובה המיוחלת בשובו מחמת 'חברו' כביכול.

איזו היא 'תשובה' אמיתית, שעליה כתוב 'וְשָׁבַת עֲדָה' אֱלֹהֶיךָ? זו תשובה שאדם מתבייש מפני השם יתברך, שציווהו שלא יחטא והנה עבר על דבריו

⁷ דברים ל, ב.

וחטא! יתירה מזו: כל תרי"ג מצוות שבתורה מכונות ב'זוהר' בשם 'תרי"ג עצות'⁸, היינו מלבד עצם חיובן הן מהוות עצות לאדם כיצד יוציא נפשו ממסגר התאוות המושרשות בליבו. שכן 'עולם הזה' מקום טומאה הינו, ובאמצעות 'עצות' הללו המלוכשות בתרי"ג המצוות, האדם ניצול ומתעלה.

על ידי מצוות 'ציצית' למשל, האדם מתרחק מן התאוה כמאמר 'וְרֵאִיתֶם אֹתוֹ וַזְכַּרְתֶּם.. וְלֹא תִתְּוּרוּ'⁹. באמצעות מצוות 'תפילין', אדם נקשר לקדושה וניטעת בליבו איתנות ותקיפות בקיום עול מלכות שמים – וכן בכל במצוות.

וזוהו שיאמר הנביא:

"אִם-תָּשׁוּב יִשְׂרָאֵל, נְאֻמ־ה' – אם ברצונך לשוב בתשובה אמיתית לפני ריבון העולמים – אזי "אֵלֵי תָשׁוּב"! עשה זאת למען בוראך, היינו בשביל להתקרב אל ה' בחזרה ולהיות קשור אליו בקשר בל ינתק! אל תעשה 'תשובה' למען הרגשתך כלפי הבריות גרידא.

[מי השלוח, פרשת וילך]

בעצם – שואל מרן אדמו"ר בעל "אורחות חיים" – הכיצד פועלת לה 'תשובה' להעביר החטא מן האדם, הרי 'חטא' נפעל במעשה, ואלו 'תשובה' נפעלת רק בדיבור ובמחשבה, והרי כלל קיים הוא בתורה כי 'אינן דיבור מבטל מעשה'¹⁰?

אלא – מסביר מרן בעומק עניין 'תשובה':

בעצם, עיקר חטאו של אדם במעשהו מתבטא במישור תפיסת האדם והשגת דעתו, שהרי אי אפשר באמת לאדם שיפעל דבר מה בניגוד לרצונו יתברך! ואם בכל זאת נפעל הדבר, בהכרח שהיה כאן עומק מסוים מצדו יתברך. כדרך שהננו מוצאים במעשה יהודה ותמר, שלאחר שהתברר חלקן של יהודה במעשה, היה יהודה מתוודה ואומר 'צִדְקָה מִמְּנִי'¹¹, ודרשו חז"ל, שיצאה בת קול ואמרה 'ממני יצאו הדברים כבושים'¹²! (=לפי שהוצרך לצאת משם שורש למלכות בית דוד)

⁸ זוהר הקדוש ח"ב, דף פב ע"ב; ועוד.

⁹ במדבר טו, לט.

¹⁰ קידושין נט, א.

¹¹ בראשית לח, כו.

¹² ראו רש"י, שם, על פי: סוטה י, ב.

אלא שחטא אדם הינו נמדד כפי כוונתו במעשיו, ולא כפי מחשבת עליון, ומכיוון שהאדם כפי השגת מחשבתו חטא, ופעל בניגוד לידיעתו ברצון ה', הלכך נחשב לו הדבר לאדם כחטא ופגם, כאלו פעל במעשיו כנגד רצונו יתברך.

מכיוון שכן, בעת חזרת אדם מעונו במזיד או בשוגג, כשהוא מתחרט על כוונתו ומגמתו הרעה מעומק הלב, עונו עובר לגמרי, ומה שנשאר מצד המעשה הינו חוזר בהכרח אל המישור העליון של עומק רצונו יתברך. ולמרות שהדבר נפעל בידי אדם שלא כדין, מכל מקום בידוע מדברי חז"ל כי הרבה שלוחים יש למקום כמאמר 'מגלגלים זכות.. וחוב בידי חייב'¹³ ובכל הקב"ה עושה שליחותו¹⁴ – אי לכך באמצעות מעשה התשובה מתכפרת פעולת החטא לחוטא השב.

זהו שאומר הנביא "אִם-תָּשׁוּב יִשְׂרָאֵל... אֵלַי תָּשׁוּב", היינו באמצעות מעשה התשובה יתברר למפרע שאותו מעשה שנפעל בידך כביכול, שב אליו יתברך, ואלו חלק אדם שפעל שלא כהוגן נמחה לגמרי, ואינו מתייחס אליו כעוון.

['סוד ישרים' תניינא, עמ' תפד; וראו בית יעקב הכולל, לשבת שובה]

מ ע ש ה ר ב

מעניין "תשובה"

סיפר בקודשו כ"ק מרן הגאון הקדוש מראדזין בעל "אורחות חיים" זי"ע:

רבנו הקדוש אדמו"ר הרבי ר' בונם מפשיסחא זצ"ל, טרם התעטרו בנזר תפארה בהנהגת העדה, היה נוסע רבות לצורך ענייני מסחרו לעיר "דאנציג" שבמדינת אשכנז, שם עסק בין היתר ברפואת עיניו, שעליהן סבל לא עלינו במשך שנים רבות.

דרכו בקודש של הרה"ק מפשיסחה באותן השנים, הייתה הנהגה של סתר: התהלך במקומות אלו לבוש כאחד מסוחרי ארץ, עד כי לא הכירוהו בני המקום כאיש המעלה, וחשבוהו לאיש סוחר פשוט מן השורה. בתור שכזה, פעל ועשה רבות לקירוב נפשות ישראל הנידחים שבין תושבי מדינת אשכנז, נגועי "ההשכלה" הרפורמית ורחוקים מכל דבר מצווה, על ידי שהיה מתרועע עימם לעיתים מזומנות, תוך כדי נקיטת כל מיני תחבולות

¹³ פרקי דרבי אליעזר, פרק מט; מסכת שמחות; מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי, ועוד רבות.
¹⁴ זוהר הקדוש פרשת וארא, כח ע"א. מדרש ויקרא רבה, פרשת אחרי מות. פרקי דרבי אליעזר, שם.

ואמצעים מתוחכמים כיד חוכמתו הטובה עליו. כך לפי דרכו בקודש, היה הולך ומחדיר בהם הרהורי תשובה ויראת שמים, מבלי שהללו ירגישו בכך.

בין היתר, קבע לעצמו "מנהג" לשחק במשחק "שְחֶמֶט" עם אנשי שיח, יהודים מרוחקים ומתבוללים, כאשר תוך כדי ובמהלך ה"משחק", מפטיר היה הרבי בדברי כיבושין עטופים במליצות, שנפלטו מפיו כביכול "בדרך אגב", ובכך היה פועל להטות לבבם לטובה.

וכזו הייתה דרכו בקודש:

כאשר היה מבחין בעצמו או בשותפו ל"משחק", כי נקט "במהלך שגוי", אזי היה משמיע קולו כנגדו במנגינה נוגה וצובטת לב באמרו "אוי, כאשר נוקטים באיזה מהלך, צריך לדאוג שלא להגיע למצב שתתחרט אחר כך על עיקר המהלך!..." (ביידיש: "אַז מײַן געװײל געװײל גאַנג [בטרם מבצעים 'מהלך'], דאַרף מײַן זעװן, אַז עס זאָל נישט טהױען באַנג!" [=שלא תצטער בגין המהלך שביצעת]). והיו הדברים הללו מחלחלים בנפשו של איש שיח, ונכנסים לתוך לבו.

והנה פעם אחת, ביקש הרבי ר' בונם זיכרונו לברכה לפעול באופן מיוחד, אצל איש שהיה שקוע בעוונות עד צוואר רחמנא ליצלן - לעורר ליבו לתשובה.

מה עשה??

הסב רבי בונים לשולחן עם האיש, סוחר מגושם – לשחק עמו במשחק ה"שחמט".

והנה, במהלך המשחק, נקט הרבי ר' בונם במכוון במהלך שגוי ומופרך, חסר כל היגיון. שותפו למשחק, הסוחר, "שלף" כמובן תיכף 'כלי משלו כדי להכריע את רבי בונים במהלך של "מט" - אלא שאז "עמד על נפשו" רבי בונים וטען, כי טעות של היסח הדעת הייתה זו מצדו, וכי יואיל הלה "לוותר" לו בכך שיסכים להחזרת המהלך השגוי.

ניאות הסוחר, והסכים מתוך 'נדיבות לב' להשבת המהלך. אלא שלא ארכו הרגעים, והנה שוב מבצע הרבי שגיאה גסה נוספת, המנוגדת אף היא לשכל הישר ולחוקי המשחק. וכאשר נייעור הסוחר בעקבות "מהלך" זה ואמר להכריע את המשחק, ניסה הרבי לעמוד על נפשו, בהתחננו אליו כביכול: "במטותא ממך, וותר לי אך בזאת הפעם, והנח לי לתקן את המהלך!"

השיב לו הסוחר:

"בפעם הזאת, כבר אינני יכול לוותר לך! שכן זאת לך פעם שנייה שהנך מגיש בקשה כזו במהלך המשחק. בפעם הראשונה עוד הסכמתי לוותר לך,

למרות שגם אז לא הייתי חייב בכך. אולם כעת, לאחר שזו כבר פעם שנייה,
 אזי "עד כאן!!" פְּעַמַּיִם – אין מוותרים!!
 באותה שעה פנה הרבי ר' בונם, והפטיר באוזניו של אותו סוחר בקול מייסר
 ומוכיח:

**"אוי ואבוי לו לאדם, אשר הרחיק לכת בדרכו הנלוזה כדי כך - עד
 כי אפילו תחינותיו להניחו לחזור למוטב, מושבות ריקם"!!!...**

והיו הדברים הללו מחלחלים בקרב ליבו של האיש כארס של עכנאי, שכן
 תפס כי אליו בעצם מכוונים כל הדברים הללו. במר לבו ביקש מהרבי כי
 יעזרו לשוב לדרך הישר - ונעשה לאחר מכן "בעל תשובה" גמור!

(על פי ספר "דור ישרים" מאת הרב ר' חיים שמחה ליינער
 זצ"ל מלודמיר, אשר שמע בעצמו את סיפור המעשה מפי
 קודשו של דודו רבנו הקדוש בעל "אורחות חיים" זצ"ל)

%%%%%%%%%

ברכת

גמר חתימה טובה!

שנה טובה ומבורכת!

שבת שלום ומבורך!

©

כל הזכויות שמורות

להוצאת "תפארת ראדזין"